

Zeyrekde Hamdi Bey Eczanesi

Yazan: Dr. M. Kâmil Berk (*)

Bundan takriben 68 sene evvel (1305 = 1889) Zeyrek mahallesinde, Zeyrek caddesinde ve Zeyrek Camiinin (Şemsi - Safâ hatun Câmii) arkası karşısında, 8 numaralı evde, ana, ve babam ve benden dört yaş küçük ve bu sene ölen kız kardeşimle, annemiz ayrı, ağabeyimin evinde oturur ve yazları Burgurluya giderdik.

Ben de evvelâ Zeyrek iptidâi mektebine giderdim.

Mektebi bitirdikten sonra, İlk okul binası ile, Zeyrek Camii arasındaki, ahşap Zeyrek Rüstiyesine devam ettim,

Bu mektebin tedrisatı mahdud olduğundan babam bütün tüccari ramalı, ilmiyye mensubu, Hacı Süleyman efendi merhum, beni Fatih Askeri Rüstiyesine yazdırdı.

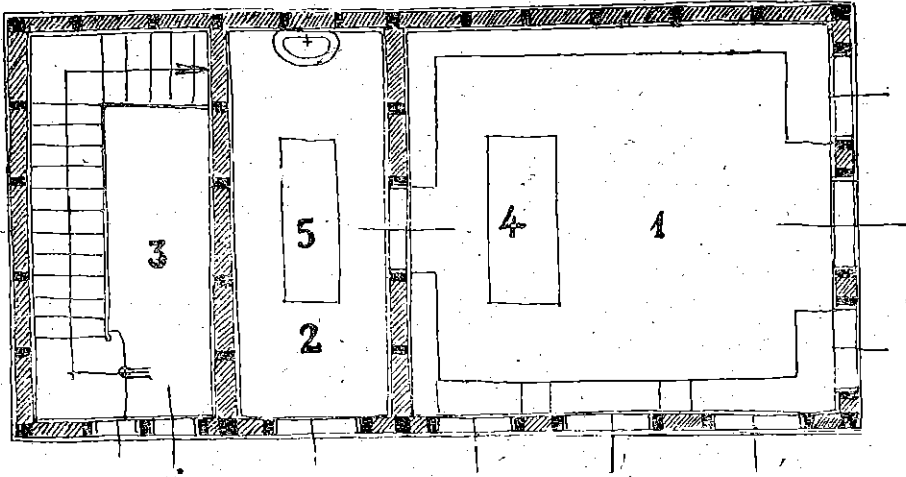
Gerek Zeyrek Rüstiyesine ve gerek Fatih Askeri Rüstiyesine giden, Zeyrek Câmii avlusunda köşe başında bir eczane vardı ve dış camlarına, belki yaldızlı harflerle "Ecza-hanei Hamdi" yazılı idi. amekânlarında gördüğüm, büyük kırmızı ve mavi su dolu vazoları ser ederdim. Başka bir tarafta, böyle bir dükkân görmediğimden dikkatimi çekerdi.

Küçük raflara dizilmiş ilâç şişeleri ve kutuları dikkatle gözden geçirirdim, Bazan da, o zaman adet olan ve bazı bünyevi hastalıklarda ve şifalarda, kulunçlarda iyi geldiği kanaatiyle, nohut yakası yapmak için, sbih gibi dizilmiş ve camekânlara asılmış susam (Iris) kökü dizileri olmuş idi.

Bazan eczanenin Zeyrek yokuşuna nazır kapısı önünde, kara sakallı, orta boylu, pek hafif tıknazca birinin ayakta durarak, gelip geçenerle konuştuğunu görür idim.

Ara sıra eczanedan, ilâç almak üzere, beni gönderirlerdi. Eczanenin dışından ziyade dikkatimi çekerdi, ve içersinde, eczaneye mahsus ve her tarafına Yakın bir yerde bonko tabir edilen, içi ve üstü irili ufaklı şişeler ve kutularla, parlak şişeler ve kavanozlarla dolu kısmı da en ziyade dikkatimi çekerdi.

(*). Müellif 8 Nisan 1958 tarihinde vefat etmiştir; vefatında 80 yaşlarında idi.

Merhum Hamdi Beyin Eczanesinin Krokisi: 1 — Asıl eczane mahalli, 2 — Laboratuvar, 3 — Hususî ikametgâh (müstakil), 4 — Banko, 5 — Tezgâh.

Yine eczaneye girdiğim zaman, kapiya nisbetle sağ taraftaki dolaplar da sıralanmış, beyaz kavanozlarla üzerinde, o zaman anlamadığım, ecnebi siyah harflerle yazılmış ve yazılarının etrafı yıldızlı çiçeklerle süslenmiş üstü mavi kavanozlar vardı.

İlaç yaptırmak için beni eczaneye gönderdikleri zaman, koyuca renkli bir perde ile, eczaneenin arka kısmında bir yer vardığı, perde aralığında gördüğüme göre, orada beyaz gömlek giyerek ilaç hazırladığını ve şişeler ile ellerini yıkadığını görür idim.

Oniki yaşından sonra, yani bundan 68 sene evvel, babam vefat ettiğinden, biz de Zeyrek yokuşu başında Çinili odalar sokağında Şaheuban mahallesinde bir ev satın alarak orada oturduk ve Fatih Askeri Rüştiyesine devam ettiğimden, Zeyrekdeki Hamdi bey Eczanesinin ne olduğunu şahsen bilmiyorum. Fakat bir müddet sonra Kadırgada Tıbbiyye Mülkiyye Mektebine giderken, Şehzadebaşında, Veznecilerde, Hamdi Bey Eczanesini orada gördüm. Köşe başında büyük bir eczane di ve gene Zeyrek'teki Eczacı Hamdi Beyi yaşlanmış olarak gezer ve oturur görürdüm. (1312 - 1318).

İbrahim Alâeddin Gövsa, Meşhur Adamlar isimli 1933-1935 tarihli kitabının 673 ncü sahifesinde Hamdi Bey (Ahmet Hamdi) hakkında şu malûmatı veriyor:

“Türkler arasında, ilk defa eczacı dükkânı açan zattır.

Farmakoloji onun zamanına kadar ancak Rum ve Ermeniler tara-

ından yapılır ve Türkler yalnız Mısır Çarşısında hekimliğe ait şeyler, yalnız eczacılık değil, aktarlık yaparlardı. (Dr. M. K. Berk: Beyazıt-
a'da kökçüler kapısı denilen ve şimdiki Beyazıt tramvay durağı yerine
esadüf eden mahalde iki, üç dükkân vardı ki bunlar bazı nebatları
şilerine asarlar ve kuruturlardı. Bundan başka, dükkânlarının içinde
bir çok şişeler ve kutular içinde bazı ilâçlar bulundururlar ve müracaat
edenlere istedikleri ilâcı verdikleri gibi, hastahklarını sorarak ilâç ve-
irlerdi.”

İlk Türk eczacısı Hamdi Bey tarafından, İstanbulda, Zeyrek Yo-
uşunun alt başında 1895 - 98 tarihlerine doğru açılmıştır.

Eczacı Ethem Pertev Bey teşebbüsü, ondan sonradır.

Hamdi Bey Türk gençlerinden grak almak suretiyle, eczacılığın
Türkler arasında rağbet bulmasına çalışmış ve ilk defa bazı müstah-
zarlar da yapmıştır. Sonraları, İstanbul'da Vezneciler caddesinde ve en
son olarak Şehzadebaşında, Letâfet apartmanı altında bir büyük dük-
sânda eczane kurmuştur.

PAMUK ECZANE

Sahip ve Mes'ul Müdürü: Eczacı Kemal Pamukçu

TAKSİM MEYDANI No. 1. İ s t a n b u l . Tel: 491268

Eczanemizde her çeşit fenni ve güneş gözlükleri, optik ve foto-
malzemesi, ve tamirâtı yapılır.

Her cins fenni ve tuvalet korseleri, sütyen, mütehassis Ortoped
tarafından ölçü ile yapılır.

Eczanemizde her nevi kolonya, parfümeri, çocuk eşyası, lâstik
eşya bol miktarda bulunur.

*Variety of optic supplies, sun-glasses and photographic
equipment on sale. Also, repairs undertaken.*

*Assortment of scientific and beauty corsets, brassieres made
to measure by specialist.*

*Perfumery, cosmetics, baby supplies, etc. abundantly available
in our pharmacy.*

P A M U K P H A R M A C Y

Taksim Square, İstanbul, Tel: 491268.